

СУСЕДСКО ПРАВО

1) Суседско право је једно од важнијих ограничења приватне својине на непокретностима. Ово ограничење је настало као резултат тежње за ублажавањем последица насталих доследном применом схватања о апсолутности и неограничености приватне својине. Такво ограничење није негирање права својине, односно негирање права сопственика да непокретност користи и убира плодове од ње, већ представља модификацију права својине у правцу стварања сношљивих услова за заједнички живот људи на ограниченом простору (Др Драгољуб Стојановић, приватно-правна ограничења приватне својине, Београд 1963. године, страна 76).

Суседско право обавезује сопственика суседне непокретности да у вршењу права својине не води рачуна само о своме интересу, већ да своје право својине врши на начин који одговара и његовом суседу. Суседско право се стога не односи само на непокретности које се узајамно граниче, већ и на непокретности које се према месним обичајима сматрају суседним.

2) Суседски односи се уређују законским прописима. У југословенском праву само незнатан део суседских односа уређен је позитивним прописима (право постављања антене на крову суседне зграде по Закону о јавном информисању, прописи о кућном реду, неки комунални прописи и слично. Већи део суседских односа уређен је грађанским законикима који су важили до 6. априла 1941. године и правилима обичајног права о суседским односима. Обичајно право о суседским односима нарочито је развијено на селу, где су присутне традиције колективног живота и рада. Прописи о суседским односима су били различито заступљени у југословенским законикима који су важили до 6. априла 1941. године. Србијански грађански законик је имао врло мало прописа о суседским односима (параграфи 233, 282, 283). Његов изворник, Аустријски грађански законик, је имао бројније прописе о суседским односима. Нарочито бројне прописе о суседским односима имао је Општи имовински законик за Црну Гору (чланови 110 — 143, 849, 850). Овим прописима и правилима обичајног права сви суседски односи нису обухваћени и регулисани. За неке суседске односе нема решења у постојећим прописима и правилима обичајног права. Те суседске односе судска пракса је решавала користећи решења из наше правне науке.

Позитивни прописи којима се регулишу суседски односи су, као и остале норме грађанског права, диспозитивног карактера. Суседи могу међусобним споразумом да своје суседске односе уреде да други начин (уколико у њиховом споразуму нема зеленашких елемената) или предвидети друге облике суседског права поред оних који су законом предвиђени.

3) За коришћење суседског права, по правилу, се даје новчана накнада. Висина накнаде се одређује споразумом заинтересованих суседа или по правичној оцени суда. Поред правичне накнаде ималац суседског права дужан је да накнади штету коју је проузроковао суседној непокретности приликом коришћења суседског права.

Правила суседског права примењују се како на односе између сопственика суседних непокретности, тако и на односе између суседних непокретности у друштвеној својини и на односе кад је једна непокретност у друштвеној а друга у приватној својини (на пример: забрана поткопавања суседског земљишта подједнако важи како за земљиште у приватној тако и за земљиште у друштвеној својини. Исто тако, на дрво, на међу, на заједничку ограду на међи, и друго, примењују се правила суседског права без обзира у чијој је својини суседна непокретност).

Свако суседско право је врло специфично. Стога је доста тешко извршити класификацију суседских права по сродним групама, што потврђује велика разноврсност извршених класификација у правној литератури. Из тих разлога, а пошто је сврха овог рада да укаже на најважније карактеристике суседских права са посебним освртом на Нацрт Закона о праву својине и другим стварним правима на непокретностима од 14. септембра 1978. године, у даљем излагању биће изложено у најбитнијим цртама суседска права предвиђена наведеним Нацртом закона и то оним редом и оним називима како је то учињено у наведеном Нацрту закона. У овом Нацрту закона о суседским правима се говори од члана 140 до чл. 153.

О гранама и жилама дрвећа

4) Суседско право је одавно усвојило правило да воћка и друго дрво припада сопственику земље на чијој се земљи налази стабло дрвета (параграф 282 Српског грађанског законика и други). То правило усваја и предложени Нацрт закона. Суштина овог суседског права је у чињеници да се стабло дрвета налази на земљи која је у својини једног, евентуално више, сопственика а гране и жиле тог дрвета прелазе на суседно земљиште. Наиме, гране и жиле дрвета припадају сопственику земљишта на којој се налази стабло дрвета под условом да се гране и жиле налазе на тој земљи. Али, ако су гране и жиле прешле на суседову земљу, припадају сопственику суседове земље. Он има право да их посече и задржи за себе под условом да му сметају, а сопственик земље на којој се налази стабло у примерном року, на његов захтев, није их посекао и уклонио. У неким законикима, на пример у чл. 111, став 2. Општег имовинског законика за Црну Гору прописано је да трошкове сече и уклањања грана

и жила које су прешле на суседову земљу сноси сопственик земље на којој се налази стабло дрвета. Нацрт закона то не превиђа. Пошто сопственик суседног земљишта има право да убира плодове од грана које су се наднеле на његово земљиште или да их посече и гране и жиле задржи за себе, правилно је да трошкове сече и уклањања грана и жила сноси сусед коме иначе гране и жиле припадају.

Сопственик земљишта на које су се наднеле гране од воћке са суседног земљишта има право на плодове са ових грана ако је гране оставио непосечене. Плодове од осталих грана које се нису наднеле над суседно земљиште, а случајно падну на то земљиште, припадају сопственику воћке и он има право да пређе на суседно земљиште и да их покупи.

Право сопственика земљишта да посече и задржи за себе гране и жиле које долазе са дрвета на суседном земљишту, по Нацрту закона, не примењује се ако се ради о шумама које се међусобно граниче, што је сасвим разумљиво.

У југословенским законима који су важили до 6. априла 1941. године прописана су готово идентична правила за гране и жиле са дрвета које долазе са суседног земљишта (параграф 282 и 283 Српског грађанског законика, члан 111, 112, и 114. Општег имовинског законика за Црну Гору и др.). Идентичан став заузима и наша правна наука (др Андрија Гамс, Основи стварног права, Београд 1971. године, страна 82, др Драгољуб Стојановић, Стварно право Београд 1976. године страна 119 и друго).

Штета од хладовине

5) У суседском праву је врло спорно да ли сопственик земљишта има право на накнаду штете настале услед хлада од дрвета на суседној земљи. Многи законици не садрже прописе о овом питању а правна литература се мало бавила овим проблемом. Стога је разумљива колебљивост судске праксе у решавању спорова ове врсте, мада је судска пракса, нарочито нижих судова, нагињала правном схватању да ову накнаду треба досуђивати.

Нацрт закона приликом решавања овог питања заузео је став да сопственик земљишта нема право на накнаду штете настале услед хлада од дрвећа на суседном земљишту. Оваком правном схватању у Нацрту закона дата је алтернатива, којом се сопственику земљишта даје право на правичну накнаду ако трпи знатнију штету.

Иако је тешко одредити се за једно од предвиђених решења у Нацрту закона, ипак се чини да је решење дато у алтернативи правичније. Јер, ако сопственик земљишта не сме предузимати радове који могу причинити штету суседном земљишту (на пример поткопавањем, дубинским бушењем и тако даље), зашто сопственик који је своју њиву претворио у шуму засађивањем на пример багретом или канадском тополом на источној или јужној страни суседног земљишта и створио хладовину, не би био у обавези да исплати правичну накнаду када овим пошумљавањем има вишеструку корист а његов сусед стварну штету. Међутим,

друга би ситуација била ако сусед своје земљиште, које није било обрадиво, претворио у обрадиво а уз њега се стално налази шума суседа.

Мада се овде више расправља о установи накнаде штете, што није материја овог Нацрта закона, а мање о стварно-правним односима на непокретностима, ово питање ипак треба да буде решено овим Нацртом закона, пошто се ради о суседским односима.

У југословенском законодавству које је важило до 6. априла 1941. године и правној теорији ово питање готово да није обрађено.

Дрво на међи

6) Дрво на међи земље два или више суседа припада сопственицима земљишта на чијој се међи налази. Ово право сопственика земљишта није њихова сусвојина на целом дрвету по коме би сви они имали право својине у одређеном делу од сваке честице дрвета (жила, стабла и грана) већ су они сопственици оних жила, грана и дела стабла који се налази на њиховој земљи. Према томе, то није сусвојина, већ део стабла, грана и жила припада ономе на чијој се земљи налази (др Андрија Гамс, Основни стварног права Београд, 1971. године, страна 82). Ово је разумљиво ако се има у виду право сопственика земље да од дрвета на међи посече гране које се налазе у његовом ваздушном простору и уклони жиле са његове земље ако му смстају. Као дрво на међи сматра се сваки засад трајније природе, као што су дрво, винова лоза и слично (др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, том трећи, страна 238).

Сваки сусед има право коришћења дрвета на међи и то оног дела који се налази на његовој земљи. По том основу он има право на плодове са грана које се налазе над његовом земљом. Дрво на међи суседи могу посећи на основу заједничког договора и стабло, жиле и гране поделити. Ако не постигну договор одлуку доноси суд на захтев једног суседа. Захтев се може сматрати оправданим када је дрво услед старости склоно паду, када причињава знатнију штету и слично.

Југословенски законици који су важили до 6. априла 1941. године и правна наука о овом питању готово имају идентичан став.

Заједничка ограда

7) Ограда на међи која дели два суседна земљишта припада у својину њиховим сопственицима, уколико из спољних ознака не произилази да припада само једном од њих. Ако ограда припада обојици сопственика суседне земље, тада је она њихова заједничка својина и сваки сусед има право својине до границе своје земље. Заједничку ограду суседи могу користити према њеној природи и намени, сваки са своје стране, водећи рачуна да се не умањи употребна вредност за другог суседа. Право коришћења заједничке ограде један је од најчистијих облика суседског права, код кога долази до изражаја сарадња заинтересованих страна у

успостављању и одржавању одређених суседских односа (др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада — том трећи, страна 338).

Изузетак од правила да ограда на међи је заједничка својина суседа, постоји када из спољних ознака произилази да ограда припада само једном суседу. Такве спољне ознаке постоје када се стубови, носачи, прстенови и слично налазе само на једној страни ограде или када на огради постоје знаци и натписи који указују да ограда припада само једном суседу.

Заједничку ограду суседи имају право да користе, али и обавезу да је одржавају. Сваки сусед дужан је да сноси трошкове одржавања заједничке ограде сразмерно дужини границе свог земљишта.

И код овог суседског права у нашој правној науци постоји идентичан став.

Забрана поткопавања суседног земљишта

8) Сопственик земљишта има право на свом земљишту да врши поткопавање, копање у дубину и изводи друге радове само ако тиме не угрожава стабилност суседног земљишта и објеката на њему. Ако би се извођењем тих радова угрозила природна стабилност суседног земљишта и објеката на њему, сопственик земљишта може предузимати ове радове само ако је претходно обезбедио стабилност суседног земљишта и објеката на њему од рушења или друге штете.

Ако је поткопавањем одузета природна стабилност суседном земљишту, за сопственика земљишта који је изводио радове настају трајна обавеза да се стара за обезбеђење његове стабилности (он мора да подигне и одржава потпорне зидове или на други начин обезбеди трајну стабилност суседног земљишта (др Драгољуб Стојановић, позитивно право ограничења приватне својине, Београд 1963. године страна 73).

Суседни сопственик коме прети опасност од поткопавања и извођења других радова има право да захтева предузимање потребних мера ради обезбеђења стабилности свог земљишта и објеката на њему. Да ли постоји ова опасност одређује суд по објективном критеријуму. Ако није могуће предузети успешне мере обезбеђења, суседни сопственик има право да захтева обуставање радова.

У Југословенском праву правила о забрани поткопавања суседног земљишта нису била прописана законским текстовима који су важили до 6. априла 1941. године. Међутим, правна теорија и судска пракса усвојила је ова правила из упоредног законодавства. Иначе, забрана поткопавања суседног земљишта има велику примену у градским подручјима где је развијена стамбена и комунална изградња.

Опасност од рушења зграде

9) Врло слично суседском праву заштите од поткопавања суседског земљишта је и суседско право на заштиту од рушења зграде. Ово право се састоји у забрани сопственику земљишта и зграде на њој, да сруши зграду

ако би то угрозило безбедност суседне зграде и инсталација на земљишту. Он зраду може порушити ако претходно обезбеди туђе земљиште односно зграду и инсталацију од оштећења.

Нацрт закона даје нову садржину овом суседском праву. Нацрт прописује да сусед који се сматра угроженим од потпуног или делимичног рушења зграде има право да од оног ко би био одговорач за штету проузроковану рушењем зграде захтева предузимање потребних мера да се штета избегне.

Наш Закон о облигационим односима (Сл. лист СФРЈ бр. 29. од 26. маја 1978. године) у члану 156. прописује да свако може захтевати од другог да уклони извор опасности од кога прети знатнија штета њему или неодређеном броју лица, као и да се уздржи од делатности од које произилази узнемиравање и опасност штете, ако се настанак узнемиравања или штете не може спречити одговарајућим мерама. Суд ће на захтев заинтересованог лица наредити да се предузму одговарајуће мере за спречавање настанка штете или узнемиравања или да се отклони извор опасности, на трошак држаоца извора опасности, ако то овај сам не учини.

Забрана мењања природног тока воде

10) Забрана мењања природног тока воде, као облик суседског права, састоји се у обавези сопственика једног земљишта да трпи ток воде преко свог земљишта и без сагласности сопственика суседног земљишта не сме мењати правац или јачину воде на начин којим би суседу притчинио штету. Ова обавеза се подједнако односи како на сопственика нижег, тако и на сопственика вишег земљишта. Садржина ове обавезе састоји се у чињеници да сопственик суседног земљишта не сме постављати направе и уређаје којима би мењао правац или јачину воде на штету суседа, нити у воду испуштати или уносити штетљиве материје које би воду загађивале.

Ово суседско право има велику примену у пољопривредним реонима у којима је развијен систем наводњавања земљишта. Ова правила важе не само за непосредне суседе већ и за све заинтересоване грађане.

Нацрт закона, поред забране мењања природног тока воде, садржи обавезу за сопственика земљишта поред обала водотока и језера да своје земљиште тако искоришћава да не омета природни ток воде и не угрожава искоришћавање корита, обала и водопривредних објеката на обали и поред ње и не спречава њихово одржавање. Ова одредба Нацрта је резултат савремених потреба у одржавању водотока и језера и водопривредних објеката на њиховим обалама.

У Југословенском законодавству које је важило на нашој територији до 6. априла 1941. године прописи о забрани мењања природног тока воде налазили су се у Општем имовинском Законику за Црну Гору. Овај законик је о томе, као и о обавези сопственика земље да дозволи коришћење воде са извора који се налази на његовој земљи, садржао врло

исцрпне прописе у одредбама чланова 117 — 121. У осталим крајевима, где ови прописи нису важили, обичајно право је изградило посебна правила о коришћењу воде.

Наш Закон о водама („Сл. гласник СР Србије”, бр. 33 од 28. јула 1975. године) у одредбама чланова 199. до 204. садржи такође прописе о забрани мењања природног тока воде и обавези сопственика односно корисника земљишта да омогући прилаз водотоку и његово искоришћавање.

Одвођење кишнице са крова

11) Нацрт закона у одредби чл. 149. прописује да је сопственик зграде дужан да кров своје зграде подеси тако да кишница која се слива са њега не пада на суседно земљиште.

Ова одредба Нацрта има елемената суседског права утолико што суседа обавезује да кућу тако лоцира на свом земљишту, да кишница са крова не пада на суседно земљиште.

Супротно схватање, али у материји о службеностима, имао је Србијански грађански Законик у члану 336. тач. 4.

Право постављања антене

12) Овај облик суседског права забележен је у Југословенском позитивном законодавству. У члану 103. Закона о јавном информисању („Сл. гласник СР Србије”, бр. 5 од 4. фебруара 1978. године) прописано је да корисник радиодифузног пријемника има право да на крову суседне стамбене зграде постави антену, ако је то кориснику неопходно за пријем радиодифузног програма и ако то не омета станаре те зграде у пријему радиодифузног програма.

Овим прописом је потпуно решено под којим условима и када корисник односно сопственик радио-дифузног пријемника има право постављања антене на кров суседне зграде. Нацртом закона је још одређено да сопственик радио-дифузног пријемника плаћа једнократну правичну накнаду за постављање антене и да је поред тога дужан да накнади сву штету причињену постављањем и одржавањем антене.

Постављање водовода

13) Право постављања водовода и других инсталација намењених комуналним потребама грађана на земљишту суседа, спада у новија суседска права. Ово право је настало као резултат учестале изградње водоводних и других комуналних инсталација нарочито у местима која нису урбанистички уређена. По овим правилима сопственик земљишта дужан је дозволити постављање водоводних и других инсталација на свом земљишту ако њихово постављање на другом месту није могуће или би изискивало несразмерне трошкове. Сопственик уређаја дужан је водити рачуна

да се радови изведу са што мање штете на земљишту суседа. Ако наступи штета на земљишту, и поред такве пажње, сопственик уређаја дужан је да накнади штету. Поред штете сопственик је дужан да плати једнократну новчану накнаду за само постављање уређаја.

Ако је услед постављања уређаја смањена употребна вредност земљишта, сопственик уређаја је дужан на захтев сопственика земљишта да му откупи тај део земље. Поред права да захтева откуп земљишта сопственик има право да премести инсталације на друго место на својој земљи ако се тиме не погоршавају услови употребе инсталација. Трошкове премештања сноси сопственик земљишта, изузев ако се премештање тражи због промењених прилика услед којих је коришћење земљишта постало несразмерно тешко. У том случају може се захтевати да трошкове премештања у целини или делимично сноси сопственик водовода.

У Југословенском законодавству нема прописа о овом суседском праву. Међутим, правна теорија и судска пракса заузимају слична правна схватања.

Право прелаза на суседно земљиште и употреба суседног земљишта

14) Ово суседско право састоји се у праву сопственика једне непокретности (земљишта, зграда и слично), да пређе на суседно земљиште и употреби га за обављање радова који су нужни ради коришћења његове непокретности. Ти радови могу бити врло разноврсни: поправка зграде, рушење зграде, смештај грађевинског материјала, постављање и поправка водоводних и других инсталација ради комуналних потреба и слично. Сопственик суседног земљишта је поред тога дужан да дозволи приступ на своје земљиште ради хватања одбегле или залутале животиње, роја пчела, прикупљање плодова или повраћај ствари која је доспела на суседно земљиште. Носилац права коришћења суседног земљишта дужан је да приликом коришћења суседног земљишта пажљиво поступа. Ако му и поред тога нанесе штету дужан је да је накнади.

Ово суседско право је пример проширења круга суседских права коме тежи савремено право. Код њега нарочито долази до изражаја корелативност права и обавеза суседа. Јер, право једног суседа да употреби суседно земљиште у законом предвиђене сврхе претпоставља обавезу суседа чије је то земљиште да такву употребу дозволи (др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, Београд 1978. године, том трећи страна 240).

Ово суседско право је у правној литератури познато као право прелаза на суседно земљиште. Из оваквог назива могуће је извући закључак да је суштина овог суседског права само у праву прелаза на суседно земљиште. Међутим, суштина овог суседског права није само у праву прелаза на суседно земљиште, већ у праву употребе суседског земљишта. Стога је у Нацрту закона ово право названо као право прелаза на суседно земљиште и право употребе суседног земљишта.

Када се ради о употреби суседног земљишта ради постављања ваздушних односно подземних водова или цеви у циљу повезивања електри-

чне, телефонске, водоводне или канализационе мреже, поставља се питање да ли се ради о јавно-правним ограничењима права својине или о приватноправним ограничењима кроз установу суседског права. У правној литератури (др Драгољуб Стојановић, стварно право, Београд 1976. године, страна 221 и др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, том трећи страна 241.) наводи се да се овде ради о повезивању непокретности које се налазе у својини грађана са електричном, телефонском или канализационом мрежом нарочито на сеоским подручјима која нису обухваћена регулационим плановима, па се из тога изводи закључак да се у овим случајевима не ради о јавноправним ограничењима права својине, већ о приватно-правним ограничењима у установи суседског права. Готово идентичан став има и судска пракса.

Нужни прилаз

15) У суседско право спада и право нужног пролаза. Ово право постоји кад сопственик једне непокретности нема прилаз са јавног пута или до ње може доћи само уз претерано заобилажење. Тада има право захтевати да му се дозволи пролаз кроз суседно земљиште у мери која је неопходна за коришћење његове непокретности. Битан елеменат суседског права нужног пролаза јесте његова неопходност за коришћење неке непокретности (земљишта, зграда и слично).

Право нужног пролаза може се установити за све или само поједине начине излаза на јавни пут. Он се може установити само за пролаз пешака, или за пролаз и других саобраћајних средстава (запрежних кола, моторних возила, пољопривредних машина и слично).

За коришћење нужног пролаза плаћа се накнада. Ова накнада се плаћа у једном износу за цео период трајања овог права. Ако корисник права нужног пролаза причини штету сопственику непокретности која прелази нормалну меру оштећења у вршењу овог права, корисник права нужног пролаза дужан је ту штету накнадити сопственику непокретности.

Ако сопственик непокретности нема излаза на јавни пут зато што је деобом његово земљиште одвојено од јавног пута (створена енклава) нужни пролаз се може тражити само преко оног земљишта које је до деобе са овим земљиштем чинило целину.

Право нужног пролаза може се укинути ако престану разлози због којих је ово право било установљено. Ималац права нужног пролаза у том случају може захтевати враћање дела исплаћене накнаде по правичној процени суда.

Слично као код суседског права постављања водовода и других инсталација, тако и сопственик непокретности оптерећене правом нужног пролаза може захтевати од имаоца права нужног пролаза да му откупи део непокретности која служи за пролаз или у случају промењених прилика захтевати да се право нужног пролаза врши на другом месту исте непокретности.

Право нужног пролаза дуго се сматрало стварним правом на туђој ствари. Нужни пролаз се тада квалификовао као стварна службеност.

Такву квалификацију нужном пролазу давали су Аустријско и Француско право, а код нас Србијански грађански законик (параграф 341). Међутим, општи имовински законик за Црну Гору (чла 115 и 116) и новији законски текстови (Немачки грађански Законик, Швајцарски грађански законик и други), право нужног пролаза предвиђају као суседско право којим се ограничава право својине. Тако схватање о нужним пролазима има и наша правна литература (др Андрија Гамс, Основи стварног права, Београд 1971. године, страна 83, др Драгољуб Стојановић, Стварно право, Београд 1976. године, страна 221, др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, том трећи, страна 242).

16) Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима на непокретностима прописује само наведене облике суседског права. У нашој правној литератури и неким законским текстовима наводе се и други облици суседског права. Као суседска права наводе се и право на заштиту од штетних утицаја суседне непокретности (заштита од имисија) и право утврђивања границе.

Заштита од имисија се обрађује у посебном реферату. О овом облику суседског права овде неће бити речи.

Право утврђивања границе, као облик суседског права, постоји када је и гранична ознака између суседних земљишта нестала или оштећена, па је граница која раздваја суседна земљишта постала несигурна. Тада има места утврђивању или обнављању границе земљишта. Границу земљишта суседи могу сами одредити. Ако они то не могу утврдити, границу суседних земљишта врши суд по правилима ванпарничног поступка. Утврђивање границе врши се свим доказним средствима прописаним парничним поступком (исправама, увиђајем, судским вештачењем, саслушањем сведока и саслушањем самих странака у поступку). Ако ниједна странка не докаже да има искључиво право својине и државине на граничном земљишту, поделу тог земљишта врши суд. Подела се врши према последњој мирној државини, а када се и то не може доказати, онда по правичној оцени суда или сразмерно величини земљишта чије се границе утврђују. Поступак утврђивања границе прописан је у Закону о ванпарничном поступку од 24. јула 1934. године (параграфи 275. до 283).

У нашој правној литератури (др Драгољуб Стојановић, Стварно право, Београд 1976. године, страна 120, др Марија Тороман, Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, том трећи, страна 239) заступа се схватање да одлука ванпарничног суда којом је уређена граница земљишта није сметња да се питање својине и државине спорног граничног земљишта поново расправља у парничном поступку. Уважавајући разлоге овог схватања ваља указати да у судској пракси има супротних схватања (Билтен судске праксе Врховног Суда Србије бр. 1 за 1978. годину, страна 18). По том другом схватању ако се право својине и државине спорног граничног земљишта утврђује на основу јачег права (исправама, сведоцима, вештацима и другим доказним средствима) а његова вредност не прелази износ од 1.000 данашњих динара, што одговара вредности тужбеног захтева у споровима мале вредности (односно 500 динара из времена доношења Закона о ванпарничном поступку од 24. јуна 1934. године), онда уређена граница земљишта решењем ванпар-

ничног суда сматра се правоснажном. Присталице овог схватања сматрају да када се уређење границе земљишта врши истим доказима у парничном и ванпарничном поступку тада нема оправдања да се на основу истих доказа у ванпарничном поступку утврђује једно правно и чињенично стање а у парничном поступку друго. Присталице овога схватања стога сматрају да донета одлука ванпарничног суда на основу јачег права треба да има материјалну правоснажност. Ако јој се не призна овакво правно дејство, онда би ванпарнични суд требало да упути странке на парницу ако је спорно ко има право својине и државине на спорном граничном земљишту.

Ако вредност спорног граничног земљишта прелази 1.000 динара, граница земљишта је правоснажно уређена само ако странке пристају да се у ванпарничном поступку граница земљишта уреди на основу јачег права. Ако странке на то не пристају или одлука није донета на основу јачег права странака, тада странке имају право да у парничном поступку захтевају утврђивање права својине и државине на спорном граничном земљишту.

Драгољуб Петровић